

VIDEOPROCHÁZKY

PO MIKROREGIONU IVANČICKO

NOVÁ VES

- Procházka z obce Nová Ves (od ZŠ) údolím řeky Oslavy kolem pramene Svatá Voda, studánky U Berana, po žluté turistické značce k asfaltové silnici a poté vlevo po silnici zpět do Nové Vsi. *Náročnost: většina trasy po asfaltové silnici, část trasy cestou v terénu, vhodné i pro méně zdatné turisty (ovšem poslední úsek cesty ke studánce U Berana je již náročný – prudký výstup do svahu po úzké cestičce, zde doporučujeme pouze fyzicky zdatnějším osobám).* Alternativou k vynechané cestě U Berana je krásná procházka po údolí kolem řeky Oslavy. *Délka trasy cca 3,4 km.*
- I zde si lze zvolit jinou a nenáročnou procházku vhodnou i pro méně pohyblivé turisty nebo cyklisty. Začátek cesty je stejný jako u první varianty, pod pramenem Svatá Voda se však na rozcestí vydáme vpravo po zpevněné cestě, po proudu řeky Oslavy. Tato cesta, která kopíruje koryto řeky Vás zavede až do města Oslavany k Městskému úřadu. Začátek i konec cesty je dobře dostupný autem i autobusem. *Náročnost: velmi nenáročná trasa po asfaltové silnici a zpevněné cestě údolím řeky Oslavy, vhodné pro méně zdatné turisty, délka trasy cca 3,5 km.*

Přírodní park

Povodí řeky Oslavy je přírodním parkem Pooslaví se vzácnou flórou. Nachází se v lesnatém území východně od Oslavan. Toto přírodovědecky bohaté území je tvořeno členitou pahorkatinou, hlubokým kaňonovitým údolím meandrující řeky Oslavy, skalnatými a nepřístupnými svahy porostlými dubovými a borovými lesy, skalami a skalními sutěmi, zbytky nivních luk. Park je velice příjemným a vyhledávaným místem rekreace.

Pramen Svatá voda

***Ve strži nad Novou Vsí kříž – vody pramen,
hned vedle něho drahokam – očkový kámen!
Nad pramenem i kamenem Panna Maria bdí,
poslouchá ty, co o podkladech a zázracích sní!
Ta voda údajně všem, co slabý zrak mají pomáhá!
Proč zde je ale očkový opál, to je veliká záhada!***

Nová Ves – Svatá Voda (Teplička)

Nevysychající tektonický pramen, často spojovaný s legendou o navrácení zraku slepému mládenci. Ten se údajně řadu let, rok co rok, vydával k léčivému prameni vody zasvěcenému Panně Marii do Mariazell ve Štýrsku v Rakousku, kde si chtěl vymodlit uzdravení. Jednoho dne se mu na této cestě zjevila Panna Maria a sdělila mu, aby využil podobnou vodu, stejně léčivou, která se vyskytuje jen kousek od jeho obydlí v Nové Vsi.

Po navrácení začal navštěvovat pramen ve zmlé nad obcí, vodou si omýval nemocné oči, popíjel ji a modlil se za své uzdravení. Za nějaký čas se mu opravdu zrak navrátil. Jako dík pak podnikl opět cestu do Mariazell, odkud přivezl sochu Panny Marie, kterou umístil do kapličky na konci zmloly, kde vyvěrá léčivá voda. Kaple se sochou Panny Marie z Mariazell zde stávala až do roku 1810, kdy byla v rámci úpravy cesty přemístěna na náves. Léčivé účinky Svaté vody, jak byla pojmenována, se mezi lidmi rychle šířily, a od 19. století prakticky dodnes se pramen stal jakýmsi poutním místem potřebných, zejména nemocných z nejbližšího okolí. Popíjení vody má údajně navíc pozitivní vliv i při léčbě ledvinových a žlučových

kamenů. Voda je bakteriologicky nezávadná, chemicky je charakterizována mírně zvýšeným obsahem sirovodíku a hořčíku, nezanedbatelná je i přítomnost Fe, Ni a jiných prvků.

Geologicky se pramen nachází na tektonickém rozhraní serpentinitů a granulitů moravského moldanubika. Sz. směrem v reziduích serpentinitů, v paralelní strži se vyskytují drahé kameny, **tzv. očkové opály**. Ty patří k nejkrásnějším opálům nejen v českých zemích, ale i v Evropě. Jejich vzorky připomínají svou strukturní kresbou oči. Díky nadšeným přírodovědcům na začátku minulého století, pana řídícího učitele z Nové Vsi Františka Kalába a Viléma Grosse z Oslavan, se dostaly prakticky do všech významnějších mineralogických sbírek na celém světě. Jako acháty jsou uváděny v literatuře dokonce již z předminulého století.

Pramen U Berana

***Láska, když schází a na srdci usadil se velký bol,
pak neváhej a vyprav se do novoveských zmol!
Posaď se zde, vypij doušek pramenité vody,
jež skrývá v sobě nepoznané – tajuplné vlohy!
Vzpomeň na toho, po kom bolavé srdce touží,
věř, modli se, neboť lásky je to pramen Boží!***

Pramen U Berana nebo někdy také označovaný „U Dobré vody“, či „Pramen Lásky“ se nachází severozápadně od obce Nová Ves, v údolí řeky Oslavy. Je součástí frekventované, žlutě označené, turistické cesty.

Patří, spolu se Svatou Vodou, k nejpozoruhodnějším pramenům v katastru obce Nová Ves, ale v podstatě v celém povodí řeky Oslavy. Oba prameny jsou puklinové se soustředěnými vývěry, se stálou, mírně rozkolísanou vydatností, bez zjevné závislosti na srážkové činnosti.

Ten U Berana, poblíž Nové Vsi, představuje pak z hydrogeologického hlediska nejvydatnější přirozený pramen celého povodí řeky Oslavy. Vytváří, podle geologické mapy, z hornin moravského moldanubika (migmatity, granulity), v dílčí úžlabině. Zvýšený obsah vápníku (zřejmě tektonicky i hydrogeologicky), souvisí s polohami krystalických vápenců nalézající se jz. směrem. K možné sběrné hydrologické oblasti patří snad i rozsáhlá plocha mohutných kvartérních sedimentů, spraší, v jejich nadloží.

Název U Berana pochází z přítomnosti primitivního vodního čerpadla, trkače (berana), který zde na počátku minulého století nechali vybudovat, spolu s přírodním potrubím (160 m), majitelé myslivny nacházející se nad svahem. Toto zařízení léta dodávalo do myslivny kvalitní pitnou vodu. V posledních desetiletích zde zůstalo však již jen jednoduché vodní kolečko s klepadlem, které mělo připomínat tento malý technický zázrak. Klapající „trkač“ již z dálky také upozorňoval turisty, že se blíží očekávané osvěžení, U Dobré vody.

Charakteristickým znakem pramene, jak bylo uvedeno, byl vždy zvýšený obsah vápníku, který se projevoval postupným vysrážením poměrně mocné polohy vápenného sintru (travertinu), při vtoku do řeky Oslavy. Voda z pramene, vzhledem ke své významné mineralizaci, má údajně i některé příznivé účinky (a to při léčbě hormonálních poruch, odvápnění, podporuje či stimuluje i růst vlasů).

Tento pramen je označován také jako Pramen lásky. Zamilovaní se zde již od nepamětí (podle místního písmáka Jaroslava Bureše) scházeli, aby se ubezpečili o své lásce, věrnosti, v případě určité rozluky (cesta za prací do světa, v době vojenských odvodů apod.). Praví se také, že až tento pramen zmizí, zmizí i láska mezi lidmi. Na cestu si brávali

odtud zamilovaní pro štěstí i kousek toho podivného, porézního kamene – vápnitého sintru. Kamene, který jako by sem ani nepatřil, jako by byl našlehán z tajemných podzemních ingrediencí, stvořen podivnými podzemními silami z hlubin. Tím se stal výjimečný, záhadný, stal se spojnicí, připomínkou pro další setkání. Scházeli se zde hojně dříve i trampové při zahájení, nebo ukončení sezóny, a to až již z okolních osad, táborů a chat na řece Oslavě, nebo Ti, co tudy jen cyklicky procházeli.

VODNÍ TRKAČ

Vodní trkač je jednoduché vodní čerpadlo, poháněné vodou. Vodní trkač byl v 18. století zkonstruován francouzským vynálezcem Josephem Montgolfierem.

Využívá kinetickou (pohybovou) energii proudící vody. Proud vody je pravidelně uzavírán trkacím ventilem. Vzniklé rázy slouží k čerpání vody přes výtlačný ventil do výšky několikanásobně vyšší, než je rozdíl hladin vody, která trkač pohání.

Trkací ventil (4) je umístěn při výtoku z čerpadla a uzavírá z vnitřku výtokový otvor (2). Tento otvor je obrácen směrem vzhůru. Ventil je zatížen závažím tak, aby byl právě překonán tlak vody, a ventil se otevřel. Po několika okamžicích dosáhne voda takové rychlosti, že uzavře i zatížený trkací ventil. V náhle uzavřeném potrubí s rychle proudící vodou náhle stoupne tlak. Ten překoná tlak vody ve výtlačném potrubí (3), otevře výtlačný ventil (5) a malé množství vody pronikne do tohoto potrubí. Po odeznění rázu se uzavře výtlačný ventil, hmotnost závaží přemůže tlak vody na trkacím ventilu, ten se otevře a cyklus se může znovu opakovat. Za výtlačným ventilem bývá obvykle tlaková nádoba (tzv. hruška) se stlačeným vzduchem (6), která tlumí rázy vznikající ve výtlačném potrubí (3).

Zdroj: cs.wikipedia.org/wiki/Vodní_trkač

Vodní trkač – schéma:

1. Přívod – přívodní potrubí
2. Výtokový otvor
3. Odtok – výtlačné potrubí
4. Trkací ventil
5. Výtlačný ventil (zpětná klapka)
6. Tlaková nádoba

